

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Факультет туризму
Кафедра готельно-ресторанної та курортної справи

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор

“ _____ ” _____ 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Стандартизація, сертифікація, метрологія»

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Спеціальність: 241 «Готельно-ресторанна справа»

Освітньо-професійна програма: «Готельно-ресторанна справа»

Інститут, факультет: Факультет туризму

Івано-Франківськ – 2021 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Стандартизація, сертифікація, метрологія» для студентів спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа» (освітньо-професійна програма «Готельно-ресторанна справа»). 2021. 14 с.

Розробник:

Румянцева Ірина Богданівна, асистент кафедри готельно-ресторанної та курортної справи.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри готельно-ресторанної та курортної справи

Протокол від “ ____ ” _____ травня _____ 2021 р., № ____.

Завідувач кафедри готельно-ресторанної
та курортної справи

Клапчук В.М.

Схвалено Науково-методичною радою факультету туризму.

Протокол від “ ____ ” _____ 20__ р., № ____

Голова

Чорна Л.В.

“ ____ ” _____ 2021 р.

© Румянцева І.Б., 2021 рік
© Факультет туризму, 2021 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3		Самостійного вибору навчального закладу (цикл професійної та практичної підготовки)	
	Спеціальність 241 «Готельно-ресторанна справа»		
Модулів – 1		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		3-й	3-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання – Сучасна система сертифікації послуг в ГРГ		Семестр	
Загальна кількість годин - 90		6-й	6-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання – 2 аудиторних – 30 самостійної роботи студента – 58	Рівень вищої освіти: <u>бакалавр</u>	14 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		18 год.	6 год.
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
		58 год.	78 год.
Індивідуальні завдання:			
Вид контролю: залік			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 1/2

для заочної форми навчання – 1/8

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни ознайомитися із принципами та правилами побудови і функціонування системи сертифікації та стандартизації, їх структурою, функціями та порядком виконання цих функцій які регламентовані нормативними документами міжнародних організацій із стандартизації і сертифікації, насамперед документами ISO, IEC, ILAC, Європейської співдружності, а також ДСТУ.

Метою курсу «Стандартизація, сертифікація та метрологія» є теоретична і практична підготовка студентів з питань науково-методичних принципів стандартизації, організації робіт із стандартизації, міжнародного співробітництва України в сфері стандартизації, метрології та управління якістю послуг, формування у студентів теоретичних знань і практичних навичок у сфері сертифікації, що дасть можливість у майбутній роботі гарантувати обіг конкурентоспроможних, високоякісних та оригінальних товарів і послуг, забезпечити ефективну роботу підприємств на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Основними **завданнями** вивчення даної дисципліни є засвоєння поряд з основними теоретичними положеннями категорій та видів нормативних документів, основних принципів структури, правил та організації робіт із стандартизації, основних нормативних документів та структури органів державної служби стандартизації, правових основ метрології в Україні, структури метрологічної служби в Україні, управління якістю продукції і послуг, а також ознайомлення та набуття практичних навичок роботи з технічними законодавствами та нормативними документами, що регламентують правила і процеси сертифікації продукції, послуг і систем якості в Україні та за кордоном, ознайомлення зі структурою та роботою Системи УкрСЕПРО та принципами організації роботи систем сертифікації інших держав, а також міжнародних організацій, ознайомлення з принципами сертифікації окремих видів продукції і послуг.

У результаті вивчення курсу студент повинен розуміти що введення гармонізованої з міжнародними правилами сертифікації відповідно до гармонізованих стандартів – необхідна умова інтеграції України до світової економіки.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- правові засади національної системи сертифікації продукції УкрСЕПРО;
- порядок проведення сертифікації продукції, послуг, систем якості та ідентифікація сертифікатів відповідності в Системі УкрСЕПРО, а також її взаємовідносини з міжнародними організаціями з сертифікації та системами сертифікації інших держав;
- основні тенденції розвитку міжнародної стандартизації систем якості;
- структуру державної системи стандартизації України;
- діяльність Держстандарту України, як національного органу зі стандартизації;
- порядок розробки, затвердження та реєстрації стандартів;
- завдання та функції метрології.

Дисципліна «Стандартизація, сертифікація та метрологія» обумовлює формування компетенції щодо:

вміти:

- здійснення оцінки рівня якості готельних послуг;
- застосування інструментарію управління якістю в діяльності підприємств у сфері гостинності;
- проведення сертифікації послуг та підприємств у сфері індустрії гостинності;
- розроблення, впровадження та сертифікації систем якості на підприємствах готельно-ресторанного бізнесу.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Основні положення державної системи стандартизації України.

Тема 1. Сутність та народногосподарське значення стандартизації.

Загальні поняття стандартизації. Основні терміни та визначення. Функції, мета, завдання стандартизації. Об'єкти та пріоритетні напрями стандартизації.

Мета, завдання та предмет стандартизації, метрології та управління якістю продукції і послуг. Загальні відомості про стандартизацію. Органи державної служби стандартизації. Органи галузевої служби стандартизації. Загальні відомості про державну систему стандартизації, її мету і основні принципи. Категорії нормативних документів зі стандартизації.

Тема 2. Міжнародна, державна, міжгалузева та галузева стандартизації

Міжнародна система стандартизації. Значення міжнародної стандартизації у розвитку торговельно-економічних зв'язків між країнами. Характеристика системи ISO.

Стандарт ДСТУ-Н 4340:2004. Становлення державної системи стандартизації в Україні. Органи та служби стандартизації.

Міжгалузева система. Значення міжгалузевої системи комплексних систем стандартів (МКСС). Система ССКД.

Галузеві стандарти, їх значення в підвищенні якості послуг у сфері обслуговування.

Міжнародна та європейська діяльність зі стандартизації та участь в ній України. Основні тенденції розвитку міжнародної стандартизації систем якості. Стандартизація в ІЕС. Міжнародні стандарти серії ISO 9000 та ISO10000, 14000 та SA 8000. Склад стандартів. Вибір та застосування стандартів серії ISO 9000 та ISO10000, 14000 та SA 8000. Економічна ефективність стандартизації.

Тема 3. Методологія та організація стандартизації

Принципи та методи стандартизації. Структурні елементи стандартизації. Класифікація нормативних документів. Інформаційне забезпечення в сфері стандартизації.

Структура державної системи стандартизації України. Діяльність Держстандарту України, як національного органу зі стандартизації. Сутність уніфікації, агрегування, спеціалізації, взаємозамінність. Методичні принципи комплексної стандартизації. Положення випереджувальної стандартизації. Органи і служби стандартизації в Україні.

Тема 4. Організація робіт із стандартизації

Порядок розробки, затвердження та реєстрації стандартів. Загальні вимоги до стандартів. Категорії стандартів: державні (ДСТУ), галузеві (ГСТУ), технічні умови (ТУУ), стандарти підприємств (СТП.). Види стандартів: основоположні, на продукцію і послуги, на процеси, методи контролю(вимірювань, випробувань, аналізу).Інформаційні показники стандартів. Стандартизація в різних сферах: в сфері послуг, стандартизація в сфері екології. Загальна структура нормативних документів і стандартів, чинних в сфері послуг. Національний стандарт України ДСТУ 4268:2003. Національний стандарт України ДСТУ 4269:2003

Змістовий модуль 2.

Проведення сертифікації послуг та підприємств у сфері готельного та ресторанного бізнесу

Тема 5. Якість товарів і послуг - основа систем сертифікації

Основні поняття якості. Категорія якості в системі сертифікації. Сутність сертифікації. Основні поняття та визначення. Стандарти управління якістю продукції в системі ISO-9000 версії 2000 р.

Історія створення стандартів якості. Філософія, основні положення системи стандартів ISO-9000.

Система контролю якості продукції HACCP.

Тема 6. Система сертифікації в Україні

Концепція державної політики в сфері управління якістю продукції (товарів, робіт, послуг). Адаптація міжнародних стандартів у систему сертифікації України (ISO, HACCP). Основні положення системи підтвердження відповідності. Загальні відомості про систему сертифікації УкрСЕГІРО.

Ідентифікація продукції і послуг у сфері обслуговування.

Обов'язкова і добровільна сертифікація. Основні принципи та загальні правила системи сертифікації; сертифікат відповідності, знак відповідності і т.д. Загальні принципи організації сертифікації послуг. Сертифікація готельних послуг і послуг громадського харчування в Україні

Тема 7. Вітчизняний та зарубіжний досвід розвитку сертифікації.

Становлення сертифікації на Україні. Міжнародна система сертифікації. Сучасні міжнародні організації з сертифікації. ISO - основа світової системи в міжнародних та європейських організаціях стандартизації та сертифікації. Сертифікація в СНД. Сертифікація в діяльності Європейської економічної комісії. Основні положення та перспективи розвитку екологічної сертифікації. Екологічна безпека, екологічний сертифікат, екосертифікація, екомаркування, система управління навколишнім середовищем, система управління промисловими відходами. Міжнародні норми і правила сертифікації. Європейські стандарти EN серії 45000

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	ус ьо го	у тому числі					ус ьо го	у тому числі				
		л	п	лаб	ін д	с. р.		л	п	ла б	інд	с.р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовний модуль 1. Основні положення державної системи стандартизації України.												
Тема 1. Сутність та народногосподарське значення стандартизації.	14	2	2	0	0	10	12	1	1	0	0	10
Тема 2. Міжнародна, державна, міжгалузева та галузева стандартизації	18	2	4	0	0	12	14	1	1	0	0	12
Тема 3. Методологія та організація стандартизації	12	2	2	0	0	8	20	1	1	0	0	18
Тема 4. Організація робіт із стандартизації	16	2	4	0	0	10	12	1	1	0	0	10
Разом за змістовим модулем 1	60	8	12	0	0	40	58	4	4	0	0	50
Змістовий модуль 2. Проведення сертифікації послуг та підприємств у сфері готельного та ресторанного бізнесу												
Тема 5. Якість товарів і послуг - основа систем сертифікації	12	2	2	0	0	8	20	1	1	0	0	18
Тема 6. Система сертифікації в Україні	9	2	2	0	0	5	12	1	1	0	0	10
Тема 7. Вітчизняний та зарубіжний досвід розвитку сертифікації.	9	2	2	0	0	5	0	0	0	0	0	0
Разом за змістовим модулем 2	30	6	6	0	0	18	32	2	2	0	0	28
Усього годин	90	14	18	0	0	58	90	6	6	0	0	78

5. Теми семінарських занять(денна форма навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Сутність та народногосподарське значення стандартизації.	2
2.	Міжнародна, державна, міжгалузева та галузева стандартизації	4
3.	Методологія та організація стандартизації	2
4.	Організація робіт із стандартизації	4
5.	Якість товарів і послуг - основа систем сертифікації	2
6.	Система сертифікації в Україні	2
7.	Вітчизняний та зарубіжний досвід розвитку сертифікації.	2
Всього		18

6. Теми практичних занять (заочна форма навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Сутність та народногосподарське значення стандартизації.	1
2.	Міжнародна, державна, міжгалузева та галузева стандартизації	1
3.	Методологія та організація стандартизації	1
4.	Організація робіт із стандартизації	1
5.	Якість товарів і послуг - основа систем сертифікації	1
6.	Система сертифікації в Україні	1
Всього		18

7. Теми лабораторних занять (не передбачені)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		

8. Самостійна робота (денна форма навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Сутність та народногосподарське значення стандартизації.	10
2.	Міжнародна, державна, міжгалузева та галузева стандартизації	12

3.	Методологія та організація стандартизації	8
4.	Організація робіт із стандартизації	10
5.	Якість товарів і послуг - основа систем сертифікації	8
6.	Система сертифікації в Україні	5
7.	Вітчизняний та зарубіжний досвід розвитку сертифікації.	5
	Разом	58

9. Самостійна робота (заочна форма навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Сутність та народногосподарське значення стандартизації.	10
2.	Міжнародна, державна, міжгалузева та галузева стандартизації	12
3.	Методологія та організація стандартизації	18
4.	Організація робіт із стандартизації	10
5.	Якість товарів і послуг - основа систем сертифікації	18
6.	Система сертифікації в Україні	10
	Разом	78

10. Індивідуальні завдання

1. Схожість між системами управління якістю (QMS) і системами управління навколишнім середовищем (EMS)
2. Глобальна концепція гармонізації правил з оцінки відповідності ЄС.
3. Комплексний підхід до взаємного визнання результатів сертифікації.
4. Основна ідея стандартів ISO серії 9000
5. Основна ідея стандартів ISO серії 14000.
6. Стандарти EN серії 45000
7. Зміст Національного стандарту України ДСТУ 4268:2003 послуги туристичні. Засоби розміщування. Загальні вимоги
8. Основні положення Національного стандарту України ДСТУ 4269:2003. Послуги туристичні. Класифікація готелів

9. Основна функція Міжнародного бюро мір і ваг (МБМВ).
10. Значення метрології для науково-технічного прогресу та промисловості.
11. Зміст, характеристика, основні положення ДСТУ ISO 9001-2001 «Системи управління якістю. Вимоги»
12. Характеристика професійної майстерності відповідно до ISO 9004.2
13. Міждержавні стандарти на туристично-екскурсійне обслуговування і послуги харчування, які підлягають підтвердженню під час сертифікації.
14. Технічний комітет з стандартизації ТК 118 "Послуги торгівлі, громадського харчування та туристичні".
15. Основні проблеми та стримуючі фактори сертифікації готельних послуг в Україні
16. Схеми сертифікації згідно з класифікацією ISO
17. Розвиток екологічної сертифікації в Україні.
18. Основні напрямки діяльності Угоди про взаємне визнання акредитації органів в галузі управління охороною навколишнього середовища
19. Відмінні особливості екосертифікації у Франції та Німеччині.
20. Основні предметні групи екомаркування за кордоном.

11. Методи навчання

В процесі викладання дисципліни використовуються такі методи навчання:

- методи організації і проведення навально-пізнавальної діяльності (словесні, наочні, практичні, контрольні, проблемно-пошукові, індуктивно-дедуктивні)
- методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності (пізнавальні ігри, навчальні дискусії, заохочення навчальної діяльності)
- методи контролю і самоконтролю в навчанні (опитування, письмові роботи, тестування, контрольні роботи, самоконтроль)
- методи організації та самоорганізації навчально-пізнавальної діяльності, методи стимулювання та мотивації.

12. Методи контролю

Система перевірки та оцінювання знань студентів з курсу протягом навчання за семестр включає поточний, модульний та семестровий контроль знань, а саме:

- 1) усне опитування на семінарських заняттях;
- 2) виконання самостійних практичних робіт;
- 3)) індивідуальні завдання;
- 4) тестовий контроль знань;

5) підсумковий тестовий контроль (залік).

Поточний контроль здійснюється під час проведенні лекційних, семінарських занять і має на меті перевірити рівень знань студентів з теоретичних та практичних питань курсу.

При проведенні **практичних робіт** студент повинен вміти повністю розкрити теоретичні питання, розв'язати практичні завдання, зробити відповідні висновки до них, дати правильну відповідь на тестові завдання.

При проведенні тестового контролю визначається рівень знань студентів з теоретичних та практичних питань курсу.

13. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота							Тестовий контроль		Самостійна робота	Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2						
Max=35							Max=40		Max=25	100

T1, T2 ... T8 – теми змістових модулів.

14. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	D		
50 – 59	E	задовільно	
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

15. Рекомендована література

1. Богомолів О.В., Сафонова О.М., Шаповаленко О.І. Управління якістю переробних і харчових виробництв. Харків: Еспада, 2006. 296 с.
2. Бичківський Р.В., Столярчук П.Г., Гамула П.Р. Метрологія, стандартизація, управління якістю і сертифікація: Підручник. 2-ге вид., випр. і доп. Львів: Львівська політехніка, 2004. 560 с.
3. Давидова, О.Ю., Писаревський І.М., Ладиженська Р.С. Управління якістю продукції та послуг у готельно-ресторанному господарстві: Навч. посібник. Х.: ХНАМГ, 2012. 414 с.
4. Кириченко Л.С., Мережко Н.В. Основи стандартизації, метрології, управління якістю: навч. посіб. К.: Київ. нац. торг.- екон. ун-т, 2001. 446 с.
5. Саранча Г.А. Метрологія, стандартизація, відповідність, акредитація та управління якістю: Підручник. К.: ЦУЛ, 2006. 672 с.
6. Тарасова В.В., Малиновський А.С., Рибак М.Ф. Метрологія, стандартизація і сертифікація: Підручник. К.: ЦУЛ, 2006. 264 с.
7. Топольник В.Г., Котляр М.А. Метрологія, стандартизація, сертифікація і управління якістю: Навчальний посібник. Донецьк: Дон ДУЕТ, 2006. 211 с.
8. Основи метрології та вимірювальної техніки. Навчальний посібник. Вінниця: ВНТУ, 2006. 151 с.

Інформаційні ресурси

1. ДСТУ 3419-96 Система сертифікації УкрСЕПРО. Сертифікація систем якості. Порядок проведення [Електронний ресурс] URL: https://dnaop.com/html/40990/doc-%D0%94%D0%A1%D0%A2%D0%A3_3419-96
2. ДСТУ 1.2:2003. Національна стандартизація. Порядок розроблення національних нормативних документів [Електронний ресурс] URL: https://dnaop.com/html/43908/doc%D0%94%D0%A1%D0%A2%D0%A3_1.2_2003

3. ДСТУ ISO 9000-2001. Системи управління якістю основні положення та словник [Електронний ресурс] URL: https://dnaop.com/html/34108/doc%D0%94%D0%A1%D0%A2%D0%A3_ISO_9000-2001
4. Закон України "Про акредитацію органів з оцінки відповідності" [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2407-14#Text>
5. Закон України "Про відходи" [Електронний ресурс] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/187/98-%D0%B2%D1%80#Text>
6. Закон України «Про стандартизацію» [Електронний ресурс] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1315-18#Text>
7. Закон України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» [Електронний ресурс] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/124-19>
8. Закон України Про метрологію та метрологічну діяльність [Електронний ресурс] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1314-18#Text>
9. Про затвердження Правил роботи закладів (підприємств) ресторанного господарства [Електронний ресурс] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0680-02#Text>
10. ДП «Укрметртестстандарт» [Електронний ресурс] URL: <https://ukrcsm.kiev.ua/index.php/en/services-ua/standard-ua/inter-org-standard-ua/inter-org-iso-ua>
11. Закон України Про захист прав споживачів [Електронний ресурс] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text>